

Το νέο θεσμικό πλαίσιο διαμορφώνει καινούργιες απαιτήσεις

Θεματικές αλλαγές στην αγορά ασφάλισης των έργων

Τετάρτη, 22 Σεπτεμβρίου 2004 07:00

URL: <http://www.naftemporiki.gr/news/redirstory.asp?id=961733>

Ο ΝΕΟΣ νόμος ανάθεσης δημοσίων έργων με βάση το σύστημα μειοδοσίας, ο οποίος ψηφίσθηκε πρόσφατα, «ανεβάζει τον πήχη» των εγγυήσεων σε υψηλότερα επίπεδα, προσδοκώντας να περιορίσει τα γνωστά απαξιωτικά φαινόμενα της προηγούμενης διαδικασίας. Επίσης, προβλέπει ποινές για όσους δεν συμμορφώνονται με τις προβλεπόμενες διατάξεις, με στόχο να δημιουργήσει ένα σαφές και απαράβατο πλαίσιο, το οποίο θα αποτρέψει τις διαδικαστικές «τρίπλες» από τους ενδιαφερόμενους. Το κυριότερο όμως μήνυμα του νόμου είναι πως η πολιτεία φαίνεται αποφασισμένη να προβάλλει σοβαρά την απαίτηση εφαρμογής των Νόμων, από όλους τους παράγοντες που μετέχουν στο κύκλωμα παραγωγής δημοσίων έργων.

Άρθρο του Γ. ΚΟΥΤΙΝΑ.

Κάθε φορέας που εμπλέκεται στη διαδικασία παραγωγής των έργων (κατασκευαστές, μελετητές, σύμβουλοι, τράπεζες, στελέχη υπηρεσιών κ.λπ.) είναι αναγκαίο να διασφαλιστεί, καθώς οι ευθύνες προσδιορίζονται ακριβέστερα και οι τυχόν «αστοχίες» μπορεί να έχουν σημαντικό «κόστος» για τον εκάστοτε υπαίτιο.

Η ασφάλιση, η οποία θεωρείται διεθνώς ως ο κύριος παράγοντας απόσβεσης των κινδύνων και αντιμετώπισης των αβεβαιοτήτων που σχετίζονται με ευθύνες, αποτελεί πλέον ένα καθοριστικό εργαλείο για την επιχειρηματική δραστηριότητα στον τομέα των έργων. Πόσο μάλλον, όταν η «δύναμη της συνήθειας», η οποία έχει διαμορφωθεί στην πράξη από την «ελαστικότητα» στον προσδιορισμό και κυρίως στην απόδοση ευθυνών, εμπεριέχει σοβαρούς κινδύνους από λάθη, αμέλειες ή παραλείψεις.

Το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο είναι γεγονός πως προβλέπει κάποιο βασικό πλαίσιο κατανομής ευθυνών και κατάλληλης εγγυήσεως. Όμως, ελάχιστες φορές αναζητήθηκαν και αποδόθηκαν ευθύνες και στην πράξη. Κατ' αυτόν τον τρόπο, διαμορφώθηκε πλέον μια ιδιόμορφη «ελαστικότητα» στο σύστημα παραγωγής των έργων, που οδήγησε σε στρεβλώσεις.

Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, εντάχθηκε, τα τελευταία χρόνια και το θέμα της ασφάλισης. Στις περισσότερες συμβάσεις δημοσίων έργων καθορίζεται η υποχρέωση για ασφάλιση των έργων για λογαριασμό τόσο του αναδόχου όσο και του Κύριου του Έργου (ΚτΕ) αλλά με πλήρη ευθύνη του αναδόχου.

Από τη σχετική εμπειρία, προκύπτει πως το σύστημα παραγωγής έργων δεν ενδιαφέρθηκε σοβαρά για την αξιοποίηση του θεσμού της ασφάλισης. Στην πράξη χρησιμοποιείται ευρέως ένα τυπικό ασφαλιστήριο «Κατά Παντός Κινδύνου» έργου, το οποίο, τις περισσότερες φορές, αδυνατεί να καλύψει πιθανές ζημιές, αφού συνήθως, κανένας δεν ελέγχει επί της ουσίας την αρτιότητα και πληρότητά του.

Όταν δε συμβεί κάποια ζημιά, ο ανάδοχος δεν επιμένει ιδιαίτερα στις διαδικασίες αποζημίωσης μέσω του ασφαλιστηρίου, αφού και ο ΚτΕ, δηλαδή το ελληνικό Δημόσιο, που έχει επίσης συμφέρον από την ασφάλιση, δεν πιέζει σχετικά. Ο φόβος δημιουργίας καθυστερήσεων από τη γνωστή αδράνεια των ασφαλιστικών εταιρειών, όταν πρόκειται να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους και η αγωνία για απορρόφηση ευρωπαϊκών κονδυλίων, φαίνεται πως οδήγησαν τελικά σε άλλες πρακτικές για την οικονομική διευθέτηση των διαφόρων ζημιών ή αστοχιών από κακοτεχνία, ελαττωματικό υλικό, λανθασμένη μελέτη ή ακόμη από παράλειψη Συμβούλων του ΚτΕ.

Ανάλογη είναι και η κατάσταση, όταν και όπου προβλέπεται ασφάλιση επαγγελματικής ευθύνης για τους μελετητές και τους συμβούλους που παρέχουν υπηρεσίες συμβούλου στο χώρο των κατασκευών. Εκφράζεται η άποψη πως οι προαναφερθείσες αποκλίσεις από τη σύγχρονη διεθνή πρακτική σίγουρα έχουν προβληματίσει και τις αρμόδιες υπηρεσίες της Ε.Ε., που είναι υπεύθυνες για τα «πακέτα» χρηματοδότησης. Το γεγονός αυτό δεν συνάδει μόνο με το γενικό πνεύμα του νέου νόμου αλλά κυρίως με τα διάφορα συστήματα ελέγχων και εγκρίσεων που προβλέπεται να εφαρμοσθούν στις επόμενες χρηματοδοτήσεις δημοσίων έργων στη χώρα μας.

Τι προβλέπεται

Ο νέος νόμος, με τη γενική, σύγχρονη φιλοσοφία που εισάγει, φαίνεται ότι μπορεί να συμβάλει θετικά στην αλλαγή της κατάστασης. Βέβαια, θα πρέπει να υπάρξουν και συμπληρωματικές νομοθετικές ρυθμίσεις, που εκκρεμούν εδώ και πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα (Νόμος για μελέτες, Π.Δ. για την ασφάλιση μελέτης και κατασκευής δημοσίων έργων κ.λπ.).

Μεταξύ των διατάξεων που προβλέπονται από το νέο νόμο, αναφέρουμε χαρακτηριστικά τα παρακάτω:

Διαδικαστικά θέματα: Η μη έγκαιρη προσκόμιση δικαιολογητικών, για λόγους που οφείλονται σε υπαιτιότητα του αναδόχου, έχει ως συνέπεια την άμεση κατάπτωση της εγγυητικής επιστολής συμμετοχής και αποτελεί λόγο πειθαρχικής δίωξης. Σε περίπτωση αναθεώρησης ή ακύρωσης της σύμβασης, είναι ευνόητο πως παρατηρούνται καθυστερήσεις, υπερβάσεις κόστους, άμεσες ή έμμεσες χρηματικές απώλειες του αναδόχου ή του ΚτΕ, για τις οποίες ο νόμος προβλέπει

την αναζήτηση και απόδοση ευθυνών. «Κλειδί» στη διευθέτηση των ενδεχόμενων αξιώσεων, που θα μπορούσαν να προκύψουν, είναι η ασφάλιση της επαγγελματικής ευθύνης όλων των μελετητών και συμβούλων, που παρέχουν υπηρεσίες για λογαριασμό του ΚΤΕ ή του αναδόχου.

Εκπτώση αναδόχου: Σύμφωνα με το νέο νόμο, «αν ο ανάδοχος δεν εκπληρώνει τις συμβατικές υποχρεώσεις ή δεν συμμορφώνεται με τις γραπτές εντολές της υπηρεσίας που είναι σύμφωνες με τη σύμβαση ή το νόμο, κηρύσσεται έκπτωτος από την εργολαβία». Ταυτόχρονα, ορίζονται περιπτώσεις που μπορεί να δημιουργήσουν εμπλοκές με αντίστοιχες διεκδικήσεις: Καθυστερήση έναρξης εργασιών, μη υλοποίηση χρονοδιαγράμματος, κακοτεχνίες, παρέκκλιση από εγκεκριμένα σχέδια, παράλειψη τήρησης κανόνων ασφαλείας ή προστασίας του περιβάλλοντος κ.λπ. Σε αρκετές από αυτές, μια ολοκληρωμένη και αξιόπιστη ασφαλιστική κάλυψη θα μπορεί κάλλιστα να συμβάλει στη διευθέτηση οικονομικών προβλημάτων που μπορεί να προκύπτουν εις βάρος τόσο του αναδόχου όσο και του ΚΤΕ.

Ευθύνες μελετητών - συμβούλων μηχανικών: Το θέμα της μελέτης και επίβλεψης δημοσίων έργων είναι γνωστή «πονεμένη ιστορία», που ουδέποτε, μέχρι σήμερα, αντιμετωπίστηκε σφαιρικά και επί της ουσίας. Με το νέο νόμο, που κατά βάση αφορά τους κατασκευαστές, δίνεται το «στίγμα» των διαθέσεων της πολιτείας: «Εφόσον διαπιστωθεί ότι η μελέτη έχει ελλείψεις οφειλόμενες σε υπαιτιότητα του μελετητή... αναλαμβάνει να συμπληρώσει και βελτιώσει την ελλιπή μελέτη. Αν αρνηθεί, βαρύνεται με τη δαπάνη την οποία η προϊσταμένη αρχή καταβάλλει σε τρίτους προς το σκοπό αυτό».

Ευθύνες διοικητικών οργάνων: Μηχανικοί, μόνιμοι υπάλληλοι ή με Σύμβαση Αορίστου Χρόνου, θα πρέπει να γίνει σαφές πως έχουν και αυτοί τις ευθύνες τους. Σε περιπτώσεις σοβαρών ατυχημάτων ή «αστοχιών» σε κάποιο εκτελούμενο έργο, μπορεί ανά πάσα στιγμή να κριθούν υπόλογοι. Ο νέος νόμος προβλέπει: «Η υπαίτια παράλειψη οφειλόμενης ενέργειας από όργανα του φορέα κατασκευής του έργου αποτελεί πειθαρχικό αδίκημα». Η πειθαρχική ευθύνη και η όποια τιμωρία που συνεπάγεται, είναι ένα θέμα. Τι γίνεται όμως με τη συνακόλουθη Αστική Ευθύνη, όπου, από υπαιτιότητα (αμέλεια, λάθος ή παράλειψη) των στελεχών της υπηρεσίας, ζημιώνεται ο ανάδοχος κατασκευαστής, ο μελετητής ή ακόμη κάποιος τρίτος;

Μελετητές - σύμβουλοι μηχανικοί: Ο ρόλος τους είναι καθοριστικός για την έντεχνη υλοποίηση των έργων. Οι πιέσεις της αγοράς και οι εν εξελίξει αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο των έργων, μοιραία, θα αναδείξουν τις ευθύνες. Η ασφάλιση Επαγγελματικής Ευθύνης σύντομα θα καταδειχθεί ως μοναδικό επιχειρηματικό εργαλείο για τους ίδιους τους μελετητές, αφού θα τους επιτρέπει να αποδεικνύουν τη φερεγγυότητά τους και να αναλαμβάνουν ευθύνες και ακόμη και σε έργα στις χώρες του εξωτερικού.

Μηχανικοί - στελέχη δημοσίων υπηρεσιών: Ο νέος νόμος ορθά προβλέπει προσωπικές ευθύνες και πειθαρχικές διώξεις για τα στελέχη των υπηρεσιών, δίνοντας το στίγμα των απαιτήσεων της πολιτείας από τα όργανά της. Με την κατάσταση που διαμορφώνεται, οι μηχανικοί του Δημοσίου και ιδιαίτερα αυτοί που απασχολούνται στον ευρύτερο δημόσιο τομέα (ΕΡΓΟΣΕ Α.Ε., ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ Α.Ε. κ.λπ.), θα πρέπει να προβληματισθούν και ίσως να διεκδικήσουν την ασφαλιστική κάλυψη της επαγγελματικής τους ευθύνης, μέσα από τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας.

Τράπεζες και λοιποί χρηματοδοτικοί - εγγυοδοτικοί φορείς: Το νέο θεσμικό πλαίσιο ανεβάζει σημαντικά το ύψος των εγγυήσεων επιστολών, οι οποίες, σε αντίθεση με ό,τι συνήθως γινόταν μέχρι σήμερα, θα έχουν πραγματικό κίνδυνο να εκπέσουν. Είναι μάλλον αδιανόητο η έκδοση εγγυητικών επιστολών με «αυξημένη ένταση κινδύνου» να εξακολουθήσει να γίνεται με τον ίδιο εύκολο τρόπο, χωρίς διασφάλιση από ουσιαστικές ασφαλιστικές καλύψεις, με τη συνδρομή εξειδικευμένων ασφαλιστικών συμβούλων.

Οι κατασκευαστές

Οι κατασκευαστές είναι πλέον υποχρεωμένοι να διασφαλίσουν ουσιαστικά την επιχειρηματική τους δραστηριότητα έναντι των κινδύνων, αξιοποιώντας δημιουργικά τις ευκαιρίες που προσφέρει μια αξιόπιστη ασφάλιση έργου και όχι χρησιμοποιώντας το ασφαλιστήριο απλά ως δικαιολογητικό για την υπογραφή της αντίστοιχης σύμβασης του έργου. Πόσο μάλλον όταν θα είναι υποχρεωμένοι να επιδείξουν ουσιαστικά τεκμήρια φερεγγυότητας, προκειμένου να πάρουν κάποια «ενισχυμένη» εγγυητική επιστολή ή να ζητήσουν οικονομική υποστήριξη από κάποια τράπεζα.

Εγγυήσεις - ποινικές ρήτρες

Επισημαίνεται χαρακτηριστικά η πρόβλεψη μεγαλύτερου ύψους εγγυητικών επιστολών, το ποσό των οποίων αυξάνεται ανάλογα με την έκπτωση που προτείνει ο ανάδοχος, καθώς και η πρόβλεψη πως σε περίπτωση κατάπτωσης εγγυητικής επιστολής, «η τυχόν υποβολή ενστάσεως κατά της αποφάσεως αυτής δεν αναστέλλει τη διαδικασία είσπραξης της εγγυητικής επιστολής». Τη στιγμή που χωρίς ιδιαίτερες διαδικασίες μπορεί να εκπέσει η εγγυητική επιστολή καλής εκτέλεσης ενός έργου, αυτομάτως μπορεί να εγερθούν αξιώσεις εις βάρος υπαιτιών. Αυτόματα, προκύπτει και πάλι το θέμα «Ασφάλιση Επαγγελματικής Ευθύνης», αφού ο οποιοσδήποτε έχει «νόμιμο συμφέρον» (τράπεζα, ανάδοχος ή μέλος κάποιας κοινοπραξίας, υπεργολάβος ή ακόμη και κάποια ασφαλιστική εταιρεία), θα μπορεί να προβάλει σχετική αξίωση αποζημίωσης για ενδεχόμενες χρηματικές απώλειες.

Προκλήσεις

Πέρα από την ενδεχόμενη προσωρινή ύφεση, αναμφισβήτητη υπάρχει σοβαρό μέλλον στο χώρο των κατασκευών. Το νέο σκηνικό που διαμορφώνεται με το νέο νόμο και με τις αναμενόμενες συμπληρωματικές νομοθετικές ρυθμίσεις (Νόμος για τις μελέτες, Π.Δ. για την ασφάλιση δημοσίων έργων κ.λπ.), περιέχει προκλήσεις για «παίκτες» αξιόπιστους και με σύγχρονο επιχειρηματικό πνεύμα. Οστόσο, η διεθνής πρακτική εμπειρία, για την πιστοποίηση της αξιοπιστίας, την αντιμετώπιση των κινδύνων, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την επιχειρηματική ανάπτυξη, έχει προ πολλού βρει λύσεις στο χώρο της ασφάλισης.

* Ο κ. Γ. Κουτίνας είναι μηχανικός ΕΜΠ & ENSPM Γαλλίας. Εργάστηκε αρκετά χρόνια στη ΔΕΗ. Από το 1992, έπειτα

από εμπειρία σε διεθνή ασφαλιστικό όμιλο, δραστηριοποιείται ως εξειδικευμένος σύμβουλος ασφαλίσεων (www.gkoutinas.gr).

© 1996 - 2011, Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ - Π. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ & ΣΙΑ Α.Ε. - ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή κατά παράφραση ή διασκευή απόδοση του περιεχομένου του παρόντος web site με οποιονδήποτε τρόπο, ηλεκτρονικό, μηχανικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη. Νόμος 2121/1993 και κανόνες Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα.